

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

**«УКРАЇНА У СВІТОВИХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ:
КУЛЬТУРА, ЕКОНОМІКА,
СУСПІЛЬСТВО»**

**ІІІ МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ**

24–25 березня 2021 року
Реєстрація Міністерства освіти і науки України
Лист ІМЗО № 22.1/10-83 від 19.01.2021

Тези доповідей

Частина 3

КИЇВ 2021

УДК 33+316.7](477)

Е 457

*Друкується за рішенням Вченої ради
Київського університету культури
(протокол № 7 від 5 березня 2021р.)*

Е 457 Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 24–25 берез., 2021 р. / М-во освіти і науки України; Київ. ун-т культури, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. – Київ : Вид. центр КНУКіМ, Част.3, 2021. –218 с.

Збірник містить наукові тези Міжнародної науково-практичної конференції «Україна у світових глобалізаційних процесах: культура, економіка, суспільство», яка відбулася 24–25 березня 2021 р. Спів організатори: Інститут модернізації змісту освіти; Батумський державний університет мистецтв; Грузія; Білоруська державна академія мистецтв, Білорусь; Вища школа менеджменту в Варшаві, Польща. Матеріали містять певні підсумки наукових досліджень провідних учених України та країн-учасниць конференції, а також доробки докторантів, аспірантів, магістрантів та будуть цікавими й корисними для широкої наукової громадськості, фахівців економічної та соціокультурної сфери, викладачів, аспірантів, студентів.

Матеріали подано в авторській редакції
©Київський університет культури, 2021
© Автори тез, 2021

ЗМІСТ

Секція 6

ПРАВО ТА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ
ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

<i>Багіров С. Р., Ищук В. М.</i>	ПРОБЛЕМИ МЕХАНІЗМУ ПРЕЗИДЕНТСЬКОГО ПОМИЛУВАННЯ	9
<i>Зайцева А. В.</i>	ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА ТА КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ПОСТПАНДЕМІЧНОГО ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СВІТУ	12
<i>Кабанець О. С.</i>	СУЧАСНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	15
<i>Ластовський В. В.</i>	ПРАВОВІ, КУЛЬТУРНІ ТА ГЕОПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ СТВОРЕННЯ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ	18
<i>Оборська С. В., Полякова Т. І.</i>	ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ КІБЕРКУЛЬТУРИ	21
<i>Тимцуник В.І., Кропивянський В. В.</i>	МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ПРИВАТНО-ДЕРЖАВНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	24
<i>Шумський П. В., Крижановська К.О.</i>	ВИДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ	27
<i>Шумський П. В., Шумський П. О.</i>	МОРАЛЬ І ЮРИДИЧНА ЕТИКА	31
<i>Шумський П. В.</i>	ПРАВО ТА КУЛЬТУРА: ПРОБЛЕМИ ЇХ ВЗАЄМОДІЇ	34

Секція 7

ЕКОНОМІКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ:
ПІДПРИЄМСТВО, РЕГІОН, КРАЇНА

<i>Vovk S. M.</i>	IMPROVING THE MECHANISMS OF MEDICAL AND SOCIAL WORK OF HOSPITALS IN THE CONTEXT OF SYSTEMIC CHANGES	38
-------------------	--	----

<i>Печеранський І. П.</i>	КРИТИКА НЕАКТУАЛЬНОЇ РИНКОВОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ДОВГОСТРОКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ «НОВОГО ПРОСВІТНИЦТВА» (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ЮВІЛЕЙНОЇ ДОПОВІДІ РИМСЬКОГО КЛУБУ 2018 РОКУ)	110
<i>Пиріг С. О.</i>	РОЗВИТОК БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У СИСТЕМІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	112
<i>Ревенко А. Д.</i>	ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК І «ПІДРИВНІ» ТЕХНОЛОГІЇ	115
<i>Романів П. В.</i>	УМОВИ МІЖНАРОДНО-ТУРИСТИЧНОГО ПОЗИЦІОНУВАННЯ РЕГІОНУ	119
<i>Сілакова Г. В.</i>	КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	122
<i>Синюра-Ростун Н. Р.</i>	ТІНІЗАЦІЯ СФЕРИ ПОСЛУГ УКРАЇНИ: ТРЕНДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ	126
<i>Слинько М. Ю.</i>	МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ	130
<i>Сотник І. М., Долгошеєва О. І.</i>	ШЕРІНГОВА ЕКОНОМІКА ЯК СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	133
<i>Тимцуник В. І., Білоус О. О.</i>	МЕХАНІЗМ РОЗРОБКИ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ	136
<i>Ткач С. М.</i>	ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ ДЕСТИНАЦІЙ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ	140
<i>Трипольська Г. С., Сотник І. М.</i>	ОЦІНЮВАННЯ ПОВНОЇ ВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА АТОМНОЇ ЕНЕРГІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ	142

5. EV museography. New museology ecomuseums. URL: <https://evmuseography.wordpress.com/2015/01/26/new-museology-ecomuseums/> (дата звернення: 13.02.2021).

6. Flodden1513 ecomuseum. URL: <https://www.flodden1513ecomuseum.org/ecomuseum> (дата звернення: 13.02.2021).

7. Maggi, M. Ecomuseums in Italy. Concepts and practices. MUSEOLOGIA E PATRIMÔNIO. 2009. Vol.II no 1 P. 70-78.

8. Lara J Carim. Communities ecomuseums and sustainability URL: <https://blogs.ucl.ac.uk/events/2011/02/09/communities-ecomuseums-and-sustainability/> (дата звернення: 13.02.2021).

Трипольська Г. С.,

канд. екон. н., ст. дослідник,

с.н.с. сектору прогнозування розвитку ПЕК,

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,

м. Київ, Україна;

Сотник І. М.,

докт. екон. н., професор,

професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування, Сумський державний університет,

м. Суми, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ПОВНОЇ ВАРТОСТІ ВИРОБНИЦТВА АТОМНОЇ ЕНЕРГІЇ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ

Після аварії 2011 р. на атомній електростанції (АЕС) «Fukushima – 1» в Японії стан атомної енергетики у світі дуже змінився. Такі країни, як Венесуела і Тайланд, які до цієї події мали наміри побудувати перші АЕС, оскільки не мали атомних енергопотужностей, відмовилися від своїх планів. Не стали винятком і Швейцарія та Німеччина, які також вирішили зупинити реалізацію будівництва нових атомних енергоблоків та розвивати «зелену» енергетику.

У структурі виробництва електроенергії АЕС з-поміж європейських країн Україна посідає друге місце з показником 55 % або 13,8 ГВт. У Франції перше місце – 72 %; багато країн Європи мають більше 20 % атомної енергії [1].

В атомній енергетиці України існують значні проблеми, серед яких:

- необхідність подовження планових строків експлуатації більшості реакторів, термін служби яких уже завершується. Сьогодні в країні експлуатується 15 атомних блоків, більшість з яких збудовані ще за часів Радянського Союзу. Наприклад, станом на липень 2019 р. 10 реакторів досягли проектної межі у 30 років. У 2011–2019 рр. було продовжено на 10-20 років строк експлуатації 9 енергоблоків АЕС. Тож вони функціонують у терміни, які перевищують норми, а до 2030 р. для більшості українських атомних енергоблоків взагалі завершиться дозволений ліцензіями час експлуатації [2];

- відсутність чітко визначених механізмів утилізації відпрацьованого ядерного палива (ВЯП). Переробка та захоронення фінансово не вигідні [3], тому урядом ухвалене рішення забезпечити тривале зберігання такого ВЯП на території України у так званих проміжних «сухих» сховищах контейнерного типу. Це у декілька разів дешевше, ніж вивезення ВЯП до Росії для переробки. Таке сховище вже створене для Запорізької, а для Рівненської, Хмельницької і Південно-Української АЕС роботи з будівництва ще ведуться;

- переважання реакторів II покоління на українських АЕС, які частково відповідають сучасним міжнародним стандартам безпеки. Не зважаючи на те, що вони безпечні та надійні, в майбутньому все-таки мають поступитися кращим за конструкцією та технічними характеристиками реакторам III та IV покоління;

- забезпечення безпеки експлуатації функціонуючих АЕС. Упровадження рекомендацій щодо стрес-тестів відносно достатності стандартів безпеки, які використовувались, коли певні АЕС отримували ліцензії, для покриття несподіваних екстремальних подій, є національною відповідальністю і забезпечується операторами та національними регуляторами. Кабінет Міністрів України затвердив Комплексну зведену програму підвищення рівня безпеки (CCSUP) з початковим терміном у 2017 р., проте після численних змін дати запуску, термін перенесли на 2023 р. [4]. Отже, на деяких українських АЕС не виконуються окремі заходи безпеки, зокрема, жоден із шести енергоблоків Запорізької АЕС не модернізував дизельні двигуни станом на 2 квартал 2020 р.;

- забезпечення паливом українських АЕС, яке на 100 % імпортується. Близько 60% пального все ще виробляє російська компанія TVEL, решту постачає американська компанія Westinghouse, яка використовує його для реакторів ВВЕР-1000, але у вересні 2020 р. ДП НАЕК «ЕНЕРГОАТОМ» підписало меморандум про розробку такого палива для двох реакторів ВВЕР-440 [5].

Незважаючи на зазначені проблеми, більша частина виробництва електроенергії в Україні забезпечується саме АЕС. Порівняно з тепловими (ТЕС, ТЕЦ) та гідроелектростанціями (ГЕС) собівартість 1 кВт·год електроенергії на АЕС набагато менша: 43 к., тоді як на ТЕС – 103 к., на ТЕЦ – 114 к., на ГЕС – 693 к. [6]. Дешевизна атомної енергії зумовлена відсутністю важливого елементу в структурі тарифу – вартості виведення з експлуатації.

Розрахуємо собівартість виробництва енергії з викопного та ядерного палива з урахуванням витрат на виведення об'єктів з експлуатації. Для цього скористаємося концепцією нормованої вартості виробництва електроенергії (Levelized Cost of Electricity, LCOE):

$$LCOE = P_{el} = \frac{\sum t(Inv^t + O\&M^t + F^t + Discom^t) \times (1+r)^{-t}}{\sum (El^t \times (1+r)^{-t})}, \quad (1)$$

де P_{el} – ціна електроенергії; t – рік виробництва та продажу електроенергії; Inv^t – інвестиційні витрати у році t ; $O\&M^t$ – експлуатаційні витрати у році t ; F^t – вартість палива у році t ; $Discom^t$ – вартість виведення з експлуатації у році t ; El^t – обсяг виробництва електроенергії у році t ; r – ставка дисконтування.

Показники LCOE чутливі до ставки дисконтування, яка залежить від середньозваженої вартості капіталу (WACC) [7]. Розрахуємо WACC, застосовуючи такі припущення: 1) середня прибутковість акцій на фондовому ринку є закритою інформацією, і оцінювалась на основі показників фінансової звітності АТ «ЦентрЕнерго» за 2014–2020 рр. та не перевищує 10% (при збитках у 2019–2020 рр.); 2) ставка податку на прибуток – 18 %; 3) річна ставка за користування кредитом в гривні – 25%; 4) частка власного капіталу – 30 %, решта – позиковий капітал; 5) обмінний курс долар/гривня : 1 дол США = 28,5 грн, 1 євро = 34 грн. З урахуванням припущень WACC становить 15 %.

Для розрахунку LCOE електроенергії з викопного та ядерного палива були використані прогнозні дані щодо вартісних характеристик різних технологій традиційної енергетики на 2020 рік в Україні [8; 9] та такі основні припущення: 1) вартість виведення з експлуатації АЕС складає 300 дол. США/кВте [10], або 254 євро/кВте; 2) вартість виведення з експлуатації ТЕС та ТЕЦ складає 2 % від суми інвестицій; 3) ціна енергетичного вугілля на 2020 р. = 71 дол США/т [11], або 69 євро/т; 4) ціна природного газу на 2020 р. = 4,5 дол США/МБТо [12], або 3,7 євро/МБТо; 5) ціна ядерного палива складає 0,0039 дол США/кВт·год [13], або 0,0033 євро/кВт·год. Результати проведених розрахунків наведено на рис. 1.

Як видно з рисунку, LCOE для АЕС є найвищою з усіх традиційних енерготехнологій. Причинами тому є високі капітальні та операційні витрати АЕС, дороге паливо, а виведення з експлуатації додатково здорожчує цю електроенергію. Натомість енергогенерація на викопному паливі передбачає високі змінні операційні витрати.

Рис. 1. Нормована вартість виробництва електроенергії (LCOE) з використанням викопного та ядерного палива, євро/МВт·год

Таким чином, реальні витрати на виробництво енергії з викопних палив з урахуванням безпекових та екологічних факторів в окремих випадках можуть перевищувати собівартість енергогенерації з відновлювальних джерел. Тому

коригування тарифної політики в енергетичному секторі і запровадження цін, що відображають повні витрати на отримання одиниці енергії, можуть суттєво змінити ставлення виробників та споживачів до електрики з викопних палив, тим самим сприяючи зростанню конкурентоспроможності «зеленої» енергії.

Публікація підготовлена у рамках виконання наукового проєкту № 2020.01/0135 «Формування економічних механізмів сталого розвитку відновлювальної енергетики в умовах глобальних та локальних загроз», який фінансується Національним фондом досліджень України

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Reactor Database. World Nuclear Association. 2017. URL: <https://tinyurl.com/zhvrxr8i> (accessed: 10.02.2021).
2. Доповідь про стан ядерної та радіаційної безпеки в Україні в 2018 році. ДІЯРУ, 2019. URL: <https://tinyurl.com/r6fb9v7j> (дата звернення: 10.02.2021).
3. Що ми робимо і плануємо робити з відпрацьованим ядерним паливом – НАЕК «Енергоатом». URL: <https://tinyurl.com/yr9fpg9q> (дата звернення: 10.02.2021).
4. Ukraine's nuclear impasse. 12.10.2020. URL: <https://tinyurl.com/3z2k6ku5> (accessed: 10.02.2021).
5. За участі Президента України Енергоатом та Westinghouse підписали контракт про постачання ядерного палива для реакторів типу ВВЕР-440. 30.09.2020. URL: <https://tinyurl.com/4dx4zu3s> (дата звернення: 10.02.2021).
6. Енергетична стратегія України до 2035 року: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»: затверджена розпорядженням КМУ від 18.08.2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.02.2021).
7. Модель оценки долгосрочных активов (САРМ). URL: <http://berg.com.ua/fundam/capm/> (дата обращения: 10.02.2021).
8. Перехід України на відновлювану енергетику до 2050 року / О. Дячук, М. Чепелев, Р. Подолець, Г. Трипольська та ін.; за заг. ред. Ю. Огаренко та О. Алієвої. Київ : Вид-во ТОВ «АРТ КНИГА», 2017. 88 с.
9. Electric power monthly. EIA, September 26, 2017. URL: <https://tinyurl.com/yeohyl6m> (accessed: 10.02.2021).
10. Nuclear decommissioning. URL: <https://tinyurl.com/4ysu6bs4> (accessed: 10.02.2021).
11. «Центренерго» почав купувати вугілля держшахт за наближеними до ринкових цінами. URL: <https://tinyurl.com/1ugwl1jy> (дата звернення: 10.02.2021).
12. Natural gas prices in the United States and Europe from 1980 to 2030. URL: <https://tinyurl.com/3gzxgzud> (accessed: 10.02.2021).
13. The economics of nuclear power. August 2017. URL: <https://tinyurl.com/4ssz5dzz> (accessed: 10.02.2021).

**УКРАЇНА У СВІТОВИХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ:
КУЛЬТУРА, ЕКОНОМІКА, СУСПІЛЬСТВО»**

**III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

24–25 березня 2021 року

Тези доповідей

Частина 3

Відповідальний редактор:
Верезомська Ірина

Редактор:
Барабаш Світлана

Комп'ютерна верстка:
Семеренко Катерина

Дизайн обкладинки:
Кузнецова Алла

Підписано до друку 07.04.2021.
Формат 70×100/16. Друк офсетний.
Ум. друк. Арк11,49. Обл. вид. арк. 13,12.
Наклад 500 прим.
Замовлення № 4630.

Видавничий центр КНУКіМ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовників
і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК №4776 від 09.10.2014.